

N:o 2.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 26 nov. 1892.
— — — — Andra Kammaren den 26 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen den 5 juni 1885.

(Särskilda utskottets utlåtande n:o 2.)

Till Konungen.

I en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 2) af den 14 nästlidne oktober har Eders Kongl. Maj:t, under hänvisning till ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att besluta, att § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36, 39 och 52 i värnpligtslagen den 5 juni 1885 äfvensom § 53 i berörda lag, sistnämnda § sådan den lyder i lagen den 5 mars 1886, skulle erhålla den förändrade lydelse, propositionen utvisar.

I särskilda inom Riksdagen väckta motioner har föreslagits, dels att Riksdagen måtte besluta, att § 27 i värnpligtslagen skulle erhålla viss förändrad lydelse;

dels att Riksdagen för sin del ville, med upphäfvande af § 53 värnpligtslagen den 5 juni 1885, sådan nämnda § lyder i lagen den

Bih. till Urtima Riksd. Prot. 1892. 10 Saml. 1 Afd. 2 Häft. (N:o 2.) 1

5 mars 1886, besluta, att nämnda lag med de ändringar deri, som med föranledande af Eders Kongl. Maj:ts till innevarande års urtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2 kunde varda beslutade, skulle tillämpas och gälla jemväl för invånarne i Gotlands län;

dels ock att Riksdagen, derest den i sistnämnda förslag åsyftade lagförändringen godkändes, måtte antaga de särskilda öfvergångsbestämmelser i värnpligtslagen, hvilka i sådant fall kunde anses vara af behovet påkallade.

Hvad först angår de delar af Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning, hvilka i sak kunnat behandlas oberoende af ofvannämnda motioner, eller de ifrågasatta ändringarna i § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36 och 39, så är det af Eders Kongl. Maj:t nu för Riksdagen framlagda förslaget till förbättrad härordning i väsentlig mån fotadt på de i nyssnämnda §§ 27, 1 och 3 mom. 1 föreslagna bestämmelser om utsträckning af öfningstiden till 90 dagar samt om förlängning af tjenstetiden i dess helhet till och med det kalenderår, hvarunder den värnpligtige fyller 40 år, och af tjenstetiden i beväringen till 12 år, deraf 8 år i första och 4 år i andra uppådet. Då Riksdagen, enligt hvad inhemtas af dess skrifvelse n:o 1 denna dag, i hufvudsak bifallit berörda härordningsförslag, följer häraf, att Riksdagen jemväl antagit ifrågavarande till grund för detsamma liggande förändringar i värnpligtslagen; och Riksdagen har så mycket mindre tvekat att biträda hvad Eders Kongl. Maj:t i detta senare afseende föreslagit, som Riksdagen hyser den bestämda öfvertygelse, att det mått af öfnings- och tjenstetid, hvilket enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag skulle komma de värnpligtige till del, är det minsta möjliga, som kan ifrågakomma, om det åsyftade målet — ett betryggande försvar — skall kunna vinnas. Öfriga ändringar, som Eders Kongl. Maj:t föreslagit i nu omhandlade paragrafer af värnpligtslagen, har Riksdagen jemväl i sak ansett böra bifallas.

Beträffande derefter det omförmälda förslaget till förändrad redaktion af § 27, så går detta förslag ut dels derpå, att i mom. 1 ordet »härens» skulle inskjutas framför »öfriga vapenslag», på det att ingen tvekan måtte kunna uppstå om att äfven det beväringmanskap, som tilldelas den nyinrättade fästningsartillericorpsen för sjöbefästningarna vid Karlskrona, skall, likasom det flottan i öfrigt tillhörande beväringmanskapet, undergå de nittio dagarnes vapenöfning under ett och samma år, dels ock derpå, att i mom. 2 b) skulle uttryckligen föreskrivas, att värnpliktig, som enligt detta mom. är skyldig att under hela sin värnpligtstid tillhöra flottans reserv, äfven skall under samma tid tillhöra

beväringens första uppåd; och då båda de sålunda föreslagna förändringarna syntes Riksdagen egnade att förtydliga bestämmelserna i fråga, har Riksdagen ansett att samma förändringar böra vidtagas.

I motiveringen till förslaget om upphäfvande af § 53 har den motionär, som framställt berörda förslag, till en början erinrat, hurusom Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1891 förklarar sig anse likställighet emellan de gotländske och rikets öfrige värnpligtige vara ett eftersträfvansvärdt mål, och på grund deraf anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och i hvad mån invånarne i Gotlands län måtte kunna i fråga om sättet för värnpligtens fullgörande likställas med rikets öfriga värnpligtige, och derefter för Riksdagen framlägga förslag i ämnet. Enligt det statsrådsprotokoll, som funnes bifogadt Eders Kongl. Maj:ts till innevarande års lagtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2, angående ändringar i värnpligtslagen, hade Eders Kongl. Maj:t emellertid, efter vederbörandes hörande, icke ansett sig kunna fästa åsyftadt afseende vid berörda framställning, men enligt det statsrådsprotokoll, som vore bifogadt Eders Kongl. Maj:ts till innevarande urtima Riksdag aflåtna proposition n:o 2, angående ändrad lydelse i vissa delar af värnpligtslagen, hade Eders Kongl. Maj:t likväl funnit sig böra så till vida tillmötesgå berörda framställning, att undantagsbestämmelsen om att de värnpligtige i Gotlands län skulle vara befriade från tjenstgöring utom länets område skulle få bortfalla.

De undantagsbestämmelser, som icke ansetts kunna eftergifvas, skulle sålunda, anmärker motionären, inskränka sig till:

a) att värnpligten för invånare i Gotlands län inträdde vid början af det kalenderår, under hvilket han fylde nitton år, och fortdere till och med det, under hvilket han fylde trettioåtta år; och

b) att den värnpligtige vore, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenstgöring skulle fullgöras under tre på hvarandra följande år med sextiosex dagar under första samt tolf under hvardera de båda följande åren; dock att under år 1892 första årsklassen öfvades allenast trettio dagar och under år 1893 fyratjotvå dagar.

Motionären har härefter ingått i en undersökning, huruvida de ofvan anförda undantagsbestämmelserna verkligen kunde vara af den vikt och betydelse, att de fortfarande borde i värnpligtslagen kvarstå såsom en afvikelse från nämnda lags allmänna bestämmelser.

Beträffande först den tidigare inskrifningsåldern i Gotlands län, hade chefen för generalstaben i afgifvet yttrande af den 24 augusti 1891 såsom sin mening uttalat, att något afseende icke borde fästas å

förslaget, att värnpligtsskyldigheten i Gotlands län skulle, i likhet med hvad som gälde för riket i öfrigt, inträda med det år, hvarunder den värnpligtige fylde 21 år. Bestämmelsen om den tidigare inskrifningen i Gotlands län — för närvarande vid 19:e året — vore afsedd såsom gengäld för den i någon mån ökade börda, som § 53 värnpligtslagen pålade gotländingarne. Det vore vidare alldeles icke obevisadt, att den gotländske ynglingen tidigare än ynglingarne å fastlandet ernådde den kroppsutveckling, som för värnpligtens fullgörande vore af nöden. De dag efter dag återkommande långa marscherna, som på männens i ledet uthållighet och kropps krafter stälde de största anspråken, vore icke heller att motse på Gotland, och till den kraftutveckling, som erfordrades för en kortvarig, en eller två dagar omfattande marschansträngning, för att hinna en hotad punkt af öns kuster eller den centrala befästade ställningen inom ön, liksom i allmänhet till strid inom en befäst ställning, hvilken art af strid antagligen blefve hufvudsaken vid Gotlands försvar, vore unga trupper mycket egnade.

Häremot invänder motionären, bland annat, att det enligt hans förmenande vore alldeles oberättigadt att, då det gälde personlig värnpligt, lägga en »i någon mån ökad börda» på invånarne i en enda landsända. Det kunde vara, att denna landsända ansåges mera hotad än de flesta andra, men Gotland vore väl icke den enda punkten, som ansåges hotad. Såsom sådana nämndes också af framstående fackmän hufvudstaden, Karlskrona, Norrland m. fl. Ingen hade emellertid djerfts ifrågasätta, att den på dessa punkter ökade krigsfaran skulle mötas med ökade värnpligtsbördor på den å dessa ställen befintliga befolkningen, men då det gälde Gotland, droge man icke i betänkande att tillämpa nämnda princip. Toges den ökade bördan, såsom rätt och billigt vore, bort, så behöfdes det ingen gengäld till Gotlands befolkning, som då hade att fullgöra det mått af personlig värnpligt, som staten vid de särskilda vapenslagen utkräfdde af alla sina dertill dugliga undersåtar. Den gengäld, som skulle ligga i bestämmelsen om den tidigare inskrifningsåldern i Gotlands län, syntes icke heller kunna såsom en Gotland särskildt medgifven förmån högt skattas, enär enligt § 6 värnpligtslagen hvarje svensk man äfven före 21:a året vore berättigad att blifva inskrifven och vapenöfvad, om han vore till krigstjänst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmälde sig. Vore den gotländske ynglingen, såsom chefen för generalstaben syntes anse, krigsduglig vid 19 års ålder, så borde förmånen af tidigare vapenöfning kunna på grund af nämnda stadgande honom

beredas, och någon särskild bestämmelse om en sådan förmån vore i så fall obehöffig i den 53:e §.

Beträffande särskildt påståendet, att den gotländske ynglingen vore tidigare utvecklad än ynglingarne på fastlandet, så har motionären i sin motion ingått i ett utförligt bemötande deraf. I sammanhang dermed har motionären framhållit, hurusom den ålder, vid hvilken inom de särskilda europeiska staterna skyldigheten att deltaga i aktiv krigstjänst inträdde, vore

i Tyskland, Italien, Spanien, Nederländerna, Belgien och Schweiz:
20 år;

i Österrike-Ungarn, Frankrike, Ryssland, Portugal, Bulgarien, Grekland och Sverige utom Gotlands län:

21 år;

i Finland och Rumänien:

22 år;

i Danmark och Norge:

23 år;

hvadan alltså ingen annan europeisk stat, icke ens någon af de sydligare staterna, hade vågat sätta värnpligtens inträde så lågt som till det nittonde året, hvilket vore lagbestämt för invånarne i Gotlands län.

För öfningstidens fördelning på tre i stället för två år funnes, anmärker motionären, enligt chefens för generalstaben uttalande två skäl. Det ena, som förut blifvit inför Riksdagen framhållet, vore det, att, då en värnpligtsklass i Gotlands län icke vore talrik nog att bilda högre truppförband än kompani, två klasser beväring måste på en gång sammandragas, på det befäl och manskap måtte komma i tillfälle att undergå öfning jemväl i bataljonsförband. Det andra skälet, som i år för första gången framlagts för Riksdagen, vore den omständigheten, att Gotlands infanteriregemente icke hade annan stam än den fåtaliga af hufvudsakligen till rekrytering af underbefäl afsedda volontärer, som enligt 1886 års riksdagsbeslut finge vid regementet anställas. Vid mobilisering komme sålunda »männen i ledet» att bestå nästan uteslutande af värnpligtige, och äfven vid de mobiliserade artilleriafdelningarna komme, oaktadt för dem en stamstyrka i samma bemärkelse som för truppafdelningarna å fastlandet vore att påräkna, proportionen emellan stamsoldater och beväring att varda vida ofördelaktigare än å fastlandet. De mobiliserade truppafdelningarna komme vidare att, såsom en följd dels af stammens otillräcklighet och dels af nödvändigheten att för den isolerad liggande ön uppsätta en proportionsvis

större styrka än å fastlandet, i vida högre grad än derstädes taga beväringen i anspråk. Linieafdelningarna å Gotland komme sålunda att sammanfattas af minst 8 klasser, under det att i fastlandets linieafdelningar af infanteriet och trängen inginge endast 3 å 4 klasser, och vid öfriga vapenslag än mindre antal. Men linieafdelningarna i allmänhet och ej minst de på Gotland måste vara dugliga att genast vid krigsutbrott gå emot fienden. Fördelades nu de gotländska beväringsofningarna under fred på allenast två år, blefve följden den, att linieafdelningarna, i hvilka, derest mobilisering komme att ega rum på våren, den då ööfvade första klassen ej kunde insättas, måste komma att upptaga beväringmän, som sedan 7 å 8 år ej varit underkastade någon slags öfning, ett sakernas skick, som chefen för generalstaben så mycket mindre ansett sig kunna förorda, som, enligt hans uppfattning, den tredje beväringsofningen, just till undvikande af nyssnämnda olägenhet, borde försiggå under 5:e eller 6:e beväringsåret.

Hvad det första af berörda båda skäl beträffade, ansåge motionären några ööfverstigligna hinder för en sådan anordning, hvarigenom den gotländska beväringen kunde ööfvas i bataljousförband, icke förefinnas, äfven för det fall, att öfningstiden jemväl för Gotlands län blefve fördelad på två år. Enligt hvad motionären från sakkunnigt håll inhemtat, kunde nemligen andra årsklassen inkallas, när den första hunnit tillräckligt ööfvas för att kunna deltaga i vidare öfning tillsammans med den andra årsklassen, exempelvis efter 44 dagars öfning. Mot en sådan sammandragning kunde betänkligheter hafva förefunnits, då hela öfningstiden varit inskränkt till 54 dagar, men med 90 dagars öfningstid vore ju förhållandena väsentligen förändrade.

Vidkommande det andra skålet måste det, enligt motionärens tanke, medgifvas, att det vore en betänklig svaghet i den gotländska beväringorganisationen derutinnan, att dess infanteriafdelning saknade stödet af erforderligt stammanskap, men man borde dervid icke förbise, att den roterade jorden på Gotland verkligen uppställt till stam lämpligt manskap, ehuruval att detta blifvit disponerad till sjöförsvaret. Vid sådant förhållande kunde väl ifrågasättas, om det vore med rättvisa och billighet förenligt, att bristen på stam vid infanteriafdelningen i Gotlands län afhjelpes genom en ökad börda å de värnpligtige i detta län. Dertill komme ytterligare, att den föreslagna åtgärden, åtminstone enligt chefens för generalstaben mening, måste vara alldeles otillräcklig att fylla berörda brist, vid hvilket förhållande den ökade bördan syntes blifva i det närmaste ändamålslös. Om tienstgöringens fördelning på 2 år under angifna förutsättningar skulle vålla, att linien

komme att upptaga beväringmän, som sedan 7 à 8 år ej varit underkastade någon öfning, så blefve det med tjänstgöringstidens fördelning på 3 i stället för 2 år icke mera vunnet, än att linien då komme att upptaga beväringmän, som ej på 6 à 7 år undergått någon vapenöfning, och dermed syntes det vara påtagligt, att man icke med denna afvikelse från den allmänna värnpligtslagens bestämmelser kunne det dermed afsedda ändamålet: linietrupper, dugliga att utan stöd af erforderlig stam genast vid krigsutbrott gå emot fienden. För Gotlands befolkning vore denna afvikelse ganska betungande, på samma gång som densamma vid värnpligtiges flyttningar gäfvade anledning till åtskilliga olägenheter och missförhållanden. En undantagslagstiftning för detta ändamål kunde svårligen anses oafvisligen nödig. Ville man verkligen afhjelpa den påpekade bristen i den gotländska försvarsorganisationen, så måste tydligen andra utvägar anlitas.

Hvad motionären sålunda andragit till stöd för sin ifrågavarande hemställan har synts Riksdagen innebära talande skäl för ett bifall till densamma. Tidpunkten torde nu vara inne att fullständigt upphäfva den undantagsställning i fråga om värnpligtens fullgörande, hvari Gotlands invånare befunnit sig allt sedan år 1811, då den s. k. beväringkonventionen antogs, en undantagsställning, hvars införande säkerligen icke någon nu skulle påyrka. Särskildt likställigheten i inskrifningsålder har Riksdagen icke hyst någon tvekan att för sin del besluta, enär ingen som helst giltig grund synts Riksdagen i verkligheten förefinnas för fortvaron af en anordning, hvarigenom de gotländske ynglingarne kallas till fanorna två år tidigare än fastlandets ungdom. I fråga om öfningstidens fördelning lära visserligen generalstabschefens erinringar väga tyngre, men då enligt det nu föreliggande, af Eders Kongl. Maj:t framstälda förslaget den tredje beväringsofningen å Gotland skulle försiggå redan under det tredje värnpligtsåret och icke, såsom generalstabschefen tänkt sig, under det femte eller sjette, torde från nämnda förslags synpunkt risken af ett eftergifvande för hvad billigheten i allt fall fordrar blifva väsentligen mindre.

Om emellertid, § 53 i värnpligtslagen upphäfves, blir häraf en följd, att andra öfvergångsstadganden för de gotländske värnpligtige, än de af Eders Kongl. Maj:t föreslagna, måste i lagen införas. Vid affattandet af de bestämmelser, som uti ifrågavarande hänseende ansetts nödiga, har Riksdagen följt den grundsats, som af Eders Kongl. Maj:t gjorts gällande i fråga om värnpligtige i det öfriga riket, eller att den, som en gång begynt sin tjänstgöring enligt nu gällande stad-

ganden, icke behöfver undergå längre öfning än hvad han enligt samma stadganden är underkastad.

Hvad då först angår de värnpligtige i Gotlands län, hvilka år 1893 skulle tillhöra 21-åringarnes klass — d. v. s. de år 1872 födde och med dem likställda äldre — så hafva desse vid årets början vapenöfvats i sammanlagdt 42 dagar, deraf 30 dagar under år 1891 och 12 dagar under år 1892. För dem återstår sålunda endast 12 dagars öfning; och bör denna naturligen fullgöras under år 1893.

Värnpligtige af 20-åringarnes klass — eller de år 1873 födde och med dem likställda äldre — hafva vid ingången af år 1893 öfvats i 30 dagar, d. v. s. fullgjort 1892 års vapenöfning. De äro följaktligen underkastade ytterligare 24 dagars tjenstgöring, hvilken lämpligen torde böra utgöras med 12 dagar under hvartera af åren 1893 och 1894.

De ynglingar, som under år 1893 fylla 19 år — d. v. s. de, som äro födda år 1874 — böra uppenbarligen inskrivas först i den ordning, hvartill den förändrade lagbestämmelsen föranleder, d. v. s. under år 1895; och hafva de derefter att undergå öfning i enlighet med bestämmelserna i § 27.

Under åren 1893, 1894 och 1895 skulle alltså beväringsofningar komma att i Gotlands län ega rum sålunda, att

år 1893 skulle tredje årets öfning försiggå i 12 dagar; och andra årets öfning likaledes i 12 dagar;

år 1894 skulle tredje årets öfning försiggå i 12 dagar; och

år 1895 skulle första årets öfning försiggå i 68 dagar.

I enlighet med dessa grunder har Riksdagen formulerat och i § 52 intagit öfvergångsstadganden för de gotländske värnpligtige. Då det vidare synts Riksdagen oegentligt, att i § 52 fortfarande skulle kvarstå allmänna dylika stadganden för åren 1887—1892, har Riksdagen ur nämnda § uteslutit sistberörda stadganden; i följd hvaraf åt paragrafen i dess helhet också gifvits en annan uppställning.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen, som funnit sig icke kunna oförändrad antaga Eders Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i vissa delar af värnpligtslagen — under vilkor, att Eders Kongl. Maj:t ej mindre godkänner de beslut, Riksdagen fattat, dels angående förbättrad härordning, dels ock angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885, än äfven utfärdar lagar i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts af Riksdagen godkända propositioner dels angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m., dels ock angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på laudet — för sin del

beslutit, dels att § 53 i värnpligtslagen den 5 juni 1885, sådan nämnda § lyder i lagen den 5 mars 1886, skall upphävas, dels ock att § 1, § 3 mom. 1, §§ 6, 27 och 28, § 33 mom. 2 och 3 samt §§ 34, 36, 39 och 52 i berörda lag, § 27, sådan den lyder enligt lagarne den 22 maj 1891 och den 27 maj 1892, skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 1:

»Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller fyratio år.»

§ 3:

»1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Beväringen delas i första och andra uppbådet. Tjenstetiden är åtta år i första och derefter fyra år i andra uppbådet.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.»

§ 6:

»Äfven före det år, värnpligten inträder, må yugling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill fordras, att han är till krigstjenst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl första uppbådet, intill dess åtta år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguet år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna § inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.»

§ 27:

»1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i nittio dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första

året, men vid härens öfriga vapenslag under två år med sextioåtta dagar under det första året och tjugutvå dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

a) de i § 25 mom. 1 b) omförmälde värnpligtige,

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguet år, antingen varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart eller ock, efter inskrifning å sjömanshus såsom eldare eller maskinist, under minst ett år varit i dylik befattning använd, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra beväringens första uppbåd och flottans reserv under hela sin värnpligtstid.»

§ 28:

»1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter statsrådets hörande till tjenstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Derest i anseende till krig eller fara för krig det för rikets försvar finnes nödigt, att äfven beväringens andra uppbåd, eller någon del deraf i skilda orter eller vid olika vapen, inkallas, må Konungen derom förordna, sedan han statsrådet hört och, så vida Riksdagen ej är samlad eller inom trettio dagar sammanträda skall, låtit riksdagskallelse utfärda.

3. Utom de förenade rikenas gränser må beväringens första uppbåd vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att statsrådet blifvit hördt samt riksdagskallelse utfärdats. Utan Riksdagens medgifvande må beväringens andra uppbåd vid hären icke användas utom de förenade rikenas gränser.»

§ 33:

»2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringens första uppbåd, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompanirådet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniråde för att der mantalsskrifvas, han är pliktig derom göra anmälan, så väl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus och tillhör första uppbådet, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniområden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras dels hos kompanibefälet vid det kompaniområde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt; börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Första uppbådet tillhörande värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.»

§ 34:

»1. Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam eller vid härens eller flottans reserv under sammanlagdt minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter afgang från sagda anställning, så länge han i följd af sin värnpligt kvarstår i beväringen, tillhöra dess första uppbåd.

2. Den, som under minst två år varit inskrifven såsom studerande vid universitet eller annan statens högskola, tillhör likaledes första uppbådet under hela sin tjenstetid i beväringen.»

§ 36:

»1. Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar uppkallas efter derom af Konungen i statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsman är underkastad i krigslag gifna bestämmelser.

2. Uppkallelsen verkställes genom omedelbar order enligt § 29 eller ock, vid öfverhängande fara, medelst ringning i kyrkorna eller på annat, ofter ortens förhållande lämpadt, på förhand kungjordt sätt.»

§ 39:

»1. Landstormsman är under tjenstgöring pliktig att sjelf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallan-

det anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af staten för värdet af soldatportion.

Vapen, ammunition samt fälttecken, angifvande landstormsmans egenskap af krigsman, tillhandahållas af staten.

2. Landstormsmän, som skadas under tjenstgöring, har enahanda rätt till understöd eller pension för sig och efterlevande, som värnpliktig, hvilken tillhör beväringen.»

§ 52:

»De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att, med undantag för invånarne i Gotlands län, om hvilka här nedan särskildt stadgas, under år 1893 värnpligtige, tillhörande första årsklassen, öfvas i sextiosex dagar, om de inskrifvits vid flottan eller vid rytteriet, och eljest i fyratiofyra dagar, samt värnpligtige, tillhörande andra årsklassen, som inskrifvits vid fotfolket eller vid trängen, öfvas i femton dagar; hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

Inom Gotlands län skall värnpligtiges öfning under öfvergångstiden från hittills gällande särskilda bestämmelser fullgöras sålunda, att under år 1893 värnpligtige, som fullgjort första och andra eller allenast första årets öfning, öfvas i tolf dagar; och under år 1894 värnpligtige, som fullgjort första och andra årets öfning, öfvas likaledes i tolf dagar; hvarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.»

Stockholm den 26 november 1892.

Med undersåtlig vördnad.